

FREMOVER MENER

APROPOS

Dag Lukkassen

Uføretåke i lykkeland

GJENNOM sommeren, og litt i valgkampen, pågikk det en uføredebatt, til dels med nordnorsk tilsnitt.

De mest sentrale politikerne var nyanserte og var-somme i sine kommentarer. Men fra sidelinja kom for- enklede kommentarer som både ga lønnsnivå og enkelt- mennesker skyld og ansvar.

EVENES kommune ble av tabloide Dagbladet hengt ut som versting i slutten av valgkampen. Med 23 prosent uføremottakere pr 1. desember 2008 ble kommunen med kun 1350 innbyggere karakterisert som «Norges sykes- te» – over ei dobbeltside en lørdag.

Riksmediene kunne hengt ut mange andre, både i vårt område og lenger i sør i landet.

For uførestatistikken er innholdsrik – og svært mange små distriktskommuner og noen bykommuner som har opplevd industrifall og fraflytting, sliter med høy uføre- andel.

TIDLIGERE har statistikk vist at 22 av de 30 kommu- nene med høyest uføreandel, ligger i Nord-Norge. Lands- gjennomsnittet for uføretrygd er nå ca 11 prosent.

I skrivende stund har vi ikke fersk statistikk foran oss. Men kommuner som Ballangen, Gratangen og Lavangen har alle lenge ligget i sjiktet under 20 prosent uføre.

Narvik litt i underkant av disse igjen. Harstad har vært oppe i 13 prosent, på en statistikk for et par år siden.

«De med lavest yte- evne skyves lett ut»

BYER og kommuner som har hatt nærings- eller befolkningsvekst, eller i alle fall stabil sysselsetting, har ligget rundt landsgjennomsnittet. For eksem- pel har Tromsø under 10 prosent uføre – og Bardu litt i overkant av det igjen.

I landet som helhet representerer andelen uføre ei ut- fordring. Norge og de andre skandinaviske landene har kombinert økonomisk vekst med sosial trygghet, likhet og velferd for alle.

Vi har særdeles høy yrkesdeltakelse, og er foregangs- samfunn internasjonalt.

MEN uten at det kan påvises at vi er mer syke enn and- re, er mange av oss uføre eller trygdede. I forhold til al- le andre land.

«**TENKETANKEN**» Civita og dets leder Kristin Cle- met - og Finansavisen og noen forskere – har formulert seg som om det er latskap eller for høy uføretrygd som skaper problemet. Vi velger trygd fremfor lavstatusjob- ber, kunne vi lese i Norges største avis, VG, nylig.

SLIKE påstander velger vi å kalle uføretåke, et ut- trykk fritt stjålet fra LO.

For hovedforskjellen er at vi er flere sysselsatte i Norge og Norden enn i land for øvrig. Samtidig har vi lite fat- tigdom, høy produktivitet, og vi holdt fast ved spredt bo- setting som en verdi i seg selv.

DET ER bra at LO, NHO og myndigheter er på søk et- ter mer kunnskap – og vi må være åpne for ordninger og regler som kan få flere i arbeid. Forskere og myndigheter må jobbe videre og kraftfullt med dette.

MEN enhver bør ta inn over seg at økonomiske vekst parret med noen grunnleggende verdier – som sosial trygghet, likhet og spredt bosetting – har ei kostnadssi- de. For storsamfunnet og hver enkelt.

NOEN få misbrukere kan det nok finnes. Som i livet el- lers.

MEN hovedforklaringen handler om helt andre ting enn latskap!

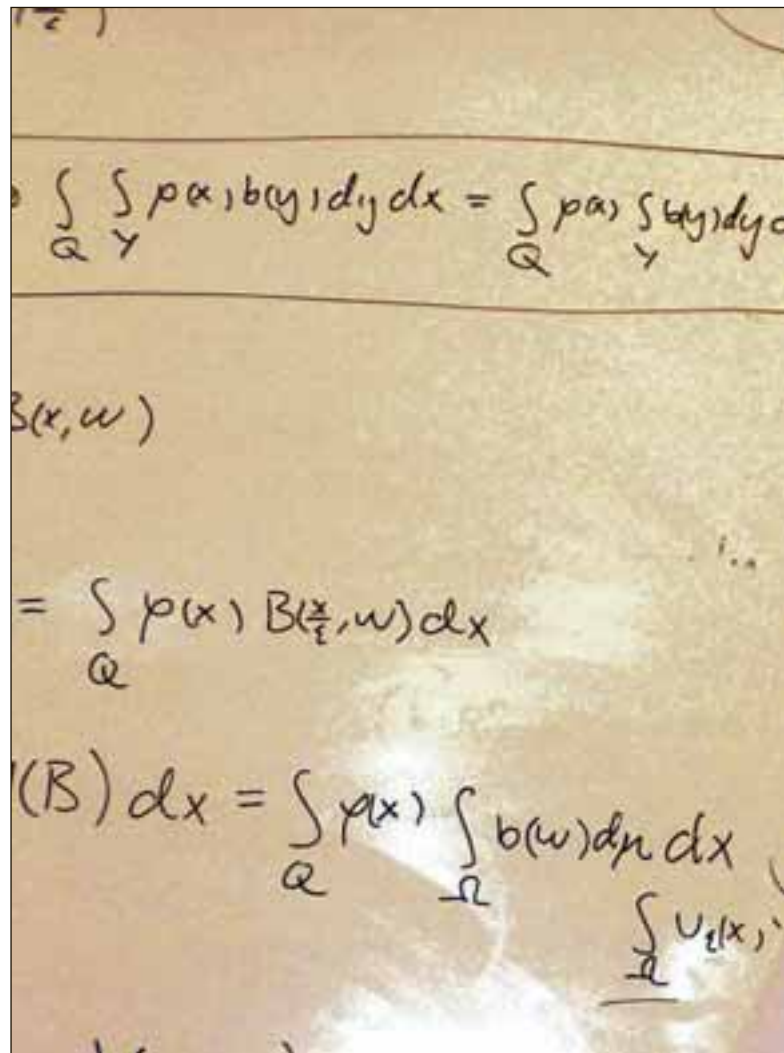
Vitenskapens dron

For drøye 200 år siden fikk en 9 år gammel tysk gutt og hans klassekamerater i oppgave å summere alle tallene fra 1 til 100. Etter overraskende kort tid hadde han svaret: 5050. Da læreren spurte hvordan han hadde kommet fram til dette så fort forklarte han at trikset er å innse følgende: $1 + 2 + \dots + 100 = (1 + 100) + (2 + 99) + \dots + (50 + 51) = 50 \cdot 101 = 5050$. Læ- reren skjønnte nå at han stod overfor et matematisk talent. Gutten het Carl Friedrich Gauss (1777-1855) og skulle si- den vise seg å bli den mest be- tydningfulle matematikeren gjennom tidene. Anvendelsene av hans resultater er mange. Hvis du for eksempel har en GPS-mottaker med kartplotter vil ikke din posisjon i kartet kunne plottes uten at koordi- natene gjennomgår en omfat- tende omregning som kalles den gaussiske projeksjon. Den- ne omregningen har vært brukt i norsk landmåling i snart 100 år.

Boolsk algebra

Gauss var opptatt av at all vi- tenskap måtte forankres i ma- tematikk, og han kalte mate- matikken for «Königin der Wis- senschaften» - Vitenskapens Dronning. Matematikk anven- des i dag innenfor alle de for- maliserte vitenskapene. Disi- plinen har utviklet seg gjennom framskritt innenfor områder som astronomi, fy- sikk, ingeniørvitenskap og øko- nomi og har også hatt stor be- tydning for de fremskritt som er gjort innenfor disse fagom- rådene. Motsatt finnes det også mange eksempler på at mate- matikere har fått fram resulta- ter som man først senere har funnet anvendelser på. Boolsk algebra har for eksempel fått praktiske anvendelser innen digitalteknikk og elektrisk sty- ringsteknikk. Tallteori er et an- net eksempel. Lengre ble teori- en oppfattet som en intellektu- ell lek blant høytsvevende ma- tematikere uten praktisk nytte. I dag spiller imidlertid tall- teori en avgjørende rolle innen- for kryptografi og er dermed et uunnværlig verktøy i vår bruk av internett.

Norge har hatt en viktig plass i satsingen på og utviklingen av matematikk. Den norske Abelprisen regnes i dag som en av de mest prestisjetunge ma- tematikkprisene i verden. Pri- sen, som er på hele seks millio- ner kroner, er oppkalt etter den kjente norske matematikeren Nils

Henrik Abel (1802-1829), og fremstår som selv symbolet på den plass matematikken har i norsk vitenskapshistorie. I Nord-Norge ble det første ma- tematikkmiljøet etablerte ved Universitetet i Tromsø. I dag er dette miljøet høyt respektert innen emner som algebra, an- vendt matematikk, bioinforma- tikk, analyse, geometri, krypto- grafi, tallteori, matematisk fy- sikk og statistikk.

Høgskolen i Narvik

Høgskolen i Narvik (HiN) har også etterhvert fått på plass en kompetent og internasjonalt anerkjent matematikkstab med spesiell fokus på teknologi og vil i løpet av høsten søke om rett til egen doktorgradsutdan- ning innen området Anvendt Matematikk og Beregningsvi- tenskap. Den vitenskapelige plattformen for søknaden be- står av 19 professorer og første- amanuenser ansatt ved HiN, som alle har doktorgrad innen fagfeltet. Denne staben har til sammen produsert mer enn 20 bøker og 500 publikasjoner i

internasjonale vitenskapelige tidsskrifter. Årlig utgjør denne produksjonen ca 80-90% av alle slike publikasjoner ved HiN. Over 60 studenter har tatt dok- torgraden under veiledning av denne staben. Dette miljøet står også bak majoriteten av den eksterne inntjeningen ved høgskolen. Hele 14 internasjo- nale vitenskapelige tidsskrifter har medlemmer fra denne sta- ben i sine redaksjoner. I tillegg har dette miljøet vært hovedar- rangører av flere internasjonale konferanser. For eksempel arrangerte HiN Nord-Norges første internasjonale konferan- se i matematikk i 2004. Også innenfor forskningsinstitusjo- nen NORUT Narvik har man en betydelig satsing på dette feltet i samarbeid med HiN, noe som også er med på å styr- ke kvaliteten på sivilingeniør- studiene.

Heat-Work AS i Narvik

Området inkluderer matema- tisk analyse av problemer som oppstår innen klassiske felter som strukturanalyse, material-

Retting angående Helsebus

Da jeg ble noe feilsitert av Fritz Hansen, så vil jeg gjerne ha det rettet.

Jeg jobbet fra klokka 05.00 til klokka 20.30. Fritz skriver fra klokka 05.30, ti minutter etter at bussen forlot Narvik.

Jeg jobbet gratis 30 timer i MÅNEDEN, ikke i uka.

Hovedpoenget ble heller ikke med :

Bussvertinna SKAL være der for PASIENTENE, og det er til HENNE det må gis beskjed hvis det er noe som er ubehage- lig. Pasient Irene Dybwad Røn- ning kunne fått det fremste se- tet hvor det er god plass.

Bussvertinna kan også følge pasienter på sykehuset i Tromsø og være behjelpelig med å finne den avdelinga pasienten

skal til. Pasientene SKAL prio- riteres på Helsebussen.

Pasientene kan også reser- vere det setet de ønsker FØR de forlater sykehuset, det er bare å ringe til bussen og si fra, sykehuset skal være behjelpe- lig med det.

Eller pasientene kan si fra om dette når de forlater bussen utenfor sykehuset i Tromsø, og

FREMOVER

– uavhengig dagsavis

Ansvarlig redaktør og adm. direktør: Roger Bergersen

Grunnlagt 27. mai 1903. Leses daglig av 28.000 personer.

Fremover arbeider et- ter Vær Varsomplaka- tens regler for god presses- kikk. Den som mener seg ram- met av urettmessig avisomta- le, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens

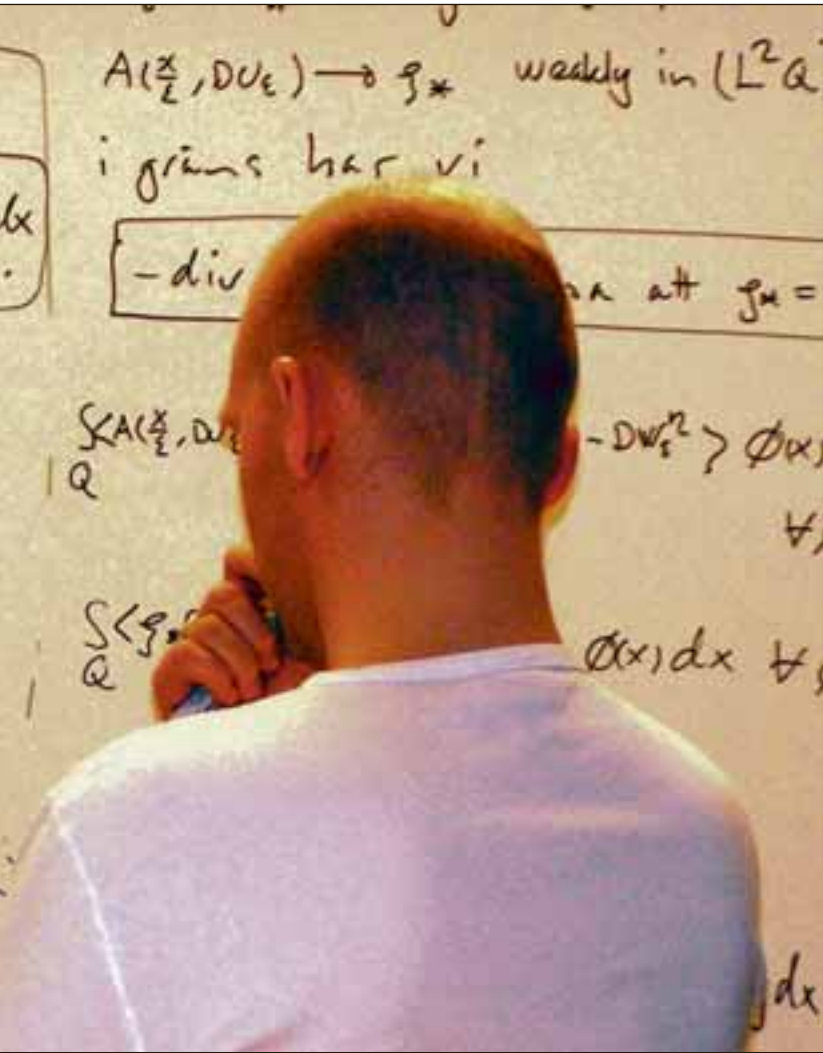
faglige utvalg (PFU) er et kla- georgan oppnevnt av Norsk presseforbund. Adresse: Prinsens gate 1, pb 48 Sentrum 0101 Oslo. Tlf 22 41 56 80, faks 22 41 19 80.

Se Fremovers husspalte med e-postadresser og telefonnumre på annonsesidene.

Skriv hva du mener, fortrinnsvis under fullt navn, og send ditt innlegg til Apropos eller Ordet Fritt i Fremover. E-post: redaksjon@fremover.no Telefaks: 76 95 00 30 Post: Fremover, Ordet Fritt, Postboks 324, 8504 Narvik

ORDET FRITT

ning i nord

Dag Lukkassen har vært professor i matematikk ved HiN siden 2000. Han er redaksjonsmedlem i 4 internasjonale vitenskapelige tidsskrifter i matematikk.

vitenskap, komposittmekanikk, strømninger i porøse medier, multifysikk, automatiseringsteknikk, signalbehandling, billedbehandling og numerisk strømningsanalyse. Dette er uunnværlige emner i forbindelse med strategiske satsingsområder som teknologi i kaldt klima, fornybar energi og olje- og gassindustri.

Sammenligner man merittene til fagmiljøet i Narvik med de fagmiljøer som allerede har fått innvilget sine søknader om rett til egen doktorgradsutdanning, burde det være stor sjanse for å få søknaden innvilget. Imidlertid vil en slik søknad bli vurdert av et internasjonalt ekspertpanel bestående av matematikere, og disse stiller som oftest strengere krav til faglig tyngde enn man gjør i de fleste andre fagfelt. Man skal derfor ikke forskuttere utfallet.

Det er mange eksempler på anvendelser av matematiske teorier som næringslivet kan nyte godt

av. Et resultat i samarbeidsprosjektet mellom bedriften Heat-Work AS i Narvik og HiN var for eksempel en ligning som beskriver sammenhengen mellom den avgitte varmeeffekten og temperaturen i det øvre jordlaget under smelteprosessen. Ligningen er selve nøkkelen til å få avanserte beregningsprogrammer til å kunne simulere selve tineprosessen på en mest mulig nøyaktig måte slik at man kan beregne hvor lang tid det tar for telen i jorda er smeltet bort. Man kunne nevne dusinvis av liknende samarbeidsprosjekter. Flere vil komme. Jeg ser lyst på framtiden. En rett til egen doktorgradsutdanning vil bekrefte HiNs posisjon som Nord-Norges Teknologiske Høgskole; en selvstendig institusjon med akademisk tyngde og en drivkraft også i Nordnorsk næringsutvikling.

Dag Lukkassen

og det er på grunn av kaffeserveringene. Da er det snakk om ordinære reisende, ikke pasienter.

Det er mulighet for å gå ut av bussen og luften seg på Buktamoen, Helsebussen er en expressbuss, og da har den stopp kun ved signal ellers.

Liss Aspvik

Hvis kommunen ikke vil drive skole på Fagernes, som er ønskelig, planlegger lokale krefter å gjøre det i stedet. Det må jeg si er et meget sterkt positivt engasjement. Ikke stikk kjepper i hjulet for slike løsninger. Til syvende og sist dreier alt seg om oppvekstmiljøet for våre barn.

Tenk positivt, Fagernes!

Et av kraftsentrene i fotballmiljøet etterlyser positivt fokus i Narvik. Det er lett å være enig i at positiv tankekraft og positive handlinger er bedre enn negative.

Et ankerfeste

Narvik står slik midt i en turbulent tid hvor innbyggerne er eksponert for krefter i begge retninger. På TV-Norge så jeg et program hvor bidrag til et bedre liv ligger i tankens kraft og positiv visualisering. Gjennom bevisstgjøring på den utrolig kraft som ligger skjult i menneskes mentale vilje, kan krefter mobiliseres for å nå mål som ligger langt utenfor det man trodde var mulig.

Under programmet gikk mine tanker til lokalsamfunnet på Fagernes og til den årelange kampen foreldre har stått i for å beholde barneskolen i nærmiljøet. Det er ikke småtterier av positiv visualisering som har vært reist i lokalsamfunnets kamp for å beholde skolen som viktig ankerfeste for et godt oppvekstmiljø for barn og unge, samt som samfunnsknutepunkt for ei bygd i utkanten av sentrum.

I nytt folkemøte om skolens fremtid sist torsdag fremkom informasjon om nye grep fra kommunens sverdkjempere for å ta Fagernes skole av dage. Det er med sorg å høre at nøkkelpersoner i kampen for å bevare skoletilbud på Fagernes føler seg nær sagt mobbet av kommunen. Slik jeg forstår saken fra Fagernes, forsøker kommuneadministrasjonen å legge ned skolen med utilstrekkelig dokumentasjon/-tallgrunnlag.

Stemplet som negativ

Videre er ikke ny skolestruktur utredet og alternative løsninger blir motarbeidet (les: privatskole). Kampen for en skole på Fagernes må være basert på dialog, samt være rettferdig og godt dokumentert. Fagernes vil være en del av den nye skolestrukturen, ikke bli ekskludert fra den i utgangspunktet. Så lenge beslutninger i bystyret blir basert på en Davids kamp mot Goliat vil de positive krefter på Fagernes kunne bli stemplet som negativ fordi man er så «standhaftig og sta». Ingen må gjøre en slik feilslutning. Positiv visualisering er nøkkelen til suksess og

miljøet rundt Fagernes skole tror på denne løsningen. De vil ha en lokalskole som sentrum i et trygt lokalsamfunn.

Hvis kommunen ikke vil drive skole på Fagernes, som er ønskelig, planlegger lokale krefter å gjøre det i stedet. Det må jeg si er et meget sterkt positivt engasjement. Ikke stikk kjepper i hjulet for slike løsninger. Til syvende og sist dreier alt seg om oppvekstmiljøet for våre barn. Det er stor tvil om ungene får det bedre med og flyttes til sentrum eller Ankenes.

Tank på barna

Oppfylling av allerede store klasser, dårlig bygningsmessig standard og tilhørende dårlig innemiljø på flere av sentrumskolene, samt lang skolevei uten skysstilbud får foreldre på Fagernes til å krympe seg. Tenk på barna, på deres foreldre og gi Fagernes en fortsatt sjanse til å tenke og handle positivt. La Fagernes skole leve!

Jan Robin Bolle
Pappa til 3

Folkestyret - en klimatrussel?

- For første gang i menneskets historie kan vi stå foran en total utsløttelse, og det er skremmende å se at så mange ikke innsår Alvoret, uttalte nylig klimakonomen Jeremy Rifkin. I stortingsvalgkampen ble klimatrusselen behandlet som en av mange saker. Ingen tok til orde for kraftige virkemidler. Ingen antydte at klimapolitikken vil berøre folks hverdag. Klimaforliket dempet klimadebatten.

Varskuet fra klimaforskerne ved Bjerknessenteret i Bergen ble overhørt i valgkampen: CO2-innholdet i atmosfæren øker. Naturen tar ikke opp like mye klimagasser som før. Å begrense oppvarmingen til to grader er umulig. Det mest realistiske er 3,5 til 4 grader. Det vil

føre til vannmangel for tre milliarder mennesker. Opp mot 70 prosent av alle dyre- og plantearter vil dø ut. Kornavlingene vil falle dramatisk. Havnivået kan stige med en meter innen 2100.

De folkevalgte må ta oss velgere med på en gigantdugnad for å få ned utslippene. Dugnden må inneholde en informasjonskampanje. I år investeres det 140 milliarder kroner i oljesektoren. Under én titusendedel (ti millioner kroner) brukes på å informere befolkningen om de dramatiske klimaendringene som brenningen av olje skaper.

Informasjonskampanjen må kjøres parallelt med at regjeringen bruker skatter og avgifter, påbud og forbud for å vri og

reduere forbruket og å legge om industrien. En fersk undersøkelse viser at nordmenn er positive til miljøavgifter, hvis det følges av en reduksjon av skatt på inntekt og formue. En annen undersøkelse har vist at folk ikke tror klimaproblemet er så alvorlig, siden politikerne ikke gjør noe med det.

Vil folkestyret sørge for nødvendige klimatiltak? Vår politiske frihet står i fare om klimapanikken rammer våre samfunn. Vi har ingen tid å miste. Sammen må vise at vi kan kutte utslippene radikalt. Tar du initiativet til en klimadugnad, Stoltenberg?

Arild Hermstad,
leder Framtiden i våre hender